

Waar sta je? geestkracht en daadkracht (Polak-kwadranten) variant B

Doel

Het doel van deze werkvorm is leerlingen bewust te maken van hun standpunt wat betreft hun mogelijke rol bij het vormgeven van de toekomst: dát ze handelingsperspectief hebben en ook hoe breed dat is. Het woord handelingsperspectief is vermeden in de leerlingtekst, maar je kunt het wel toelichten.

Een vervolgdoel is dat ze door gesprek met anderen dat standpunt verstevigen of juist aanpassen. We borduren deels voort op de 'gevoel'-resultaten van de vragenlijst.

Opstelling

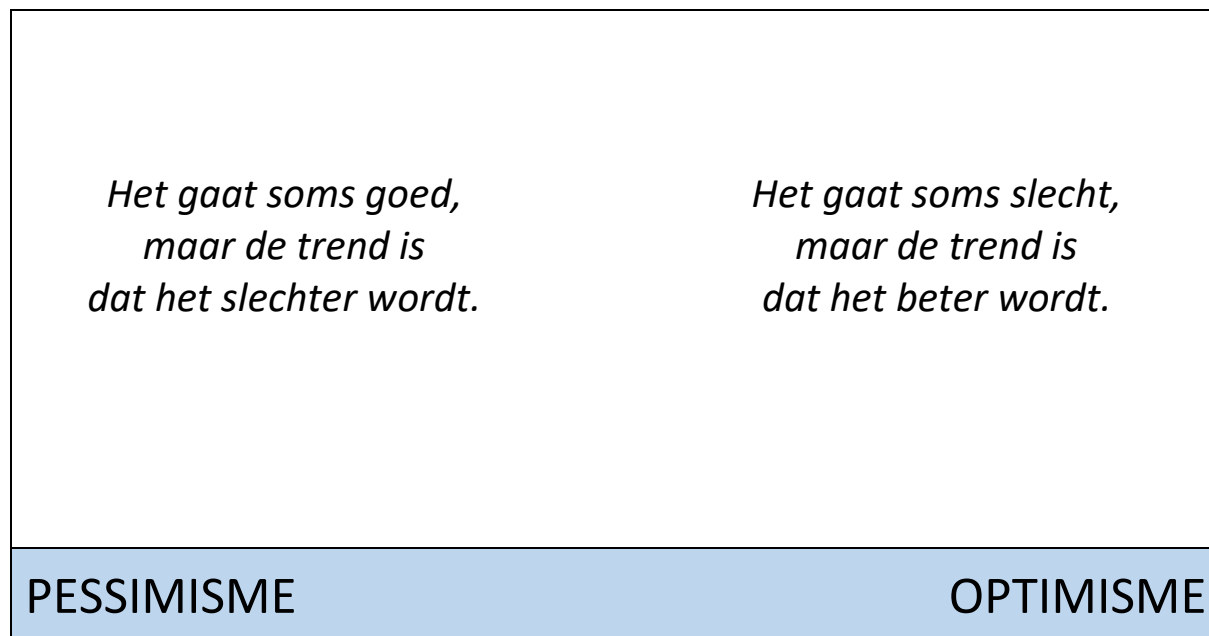
In het lokaal moet de inrichting zo zijn dat er veel ruimte is - in de lengte evenveel als in de breedte; dus stoelen en tafels moeten eerst aan de kant.

Laat leerlingen *naast* elkaar in een lijn evenwijdig aan het bord staan; zorg dat er evenveel vrije ruimte is voor en achter hen. Je kan ook twee stroken tape op de grond plakken in een + vorm, waarbij ze dan eerst op de lijn evenwijdig aan het bord gaan staan. Als het een smal lokaal is moeten ze maar in een rij achter elkaar staan met de gezichten naar het bord gedraaid.

Stroken met de vier posities zijn toegevoegd aan het eind van dit document, die kun je afdrukken en ophangen.

Uitvoering stap 1

Op het bord projecteer je de afbeelding hieronder, met de teksten *'Het gaat soms goed, maar de trend is dat het slechter wordt'* aan de linkerkant, en aan de rechterkant *'Het gaat soms slecht, maar de trend is dat het beter wordt'*.

Dan is dit je verhaal:

Wat is jouw idee over de situatie over 20 jaar: verwacht je dat de wereld er beter of slechter aan toe zal zijn dan nu?

Denk en voel daar even over. Als ik zo meteen 'stap' zeg verplaats je je op de lijn.

Voel je je daar optimistisch over, dan stap je naar rechts - hoe sterker het gevoel, hoe verder rechts.

Voel je je daar pessimistisch over, dan stap je naar links - hoe sterker het gevoel, hoe verder links.

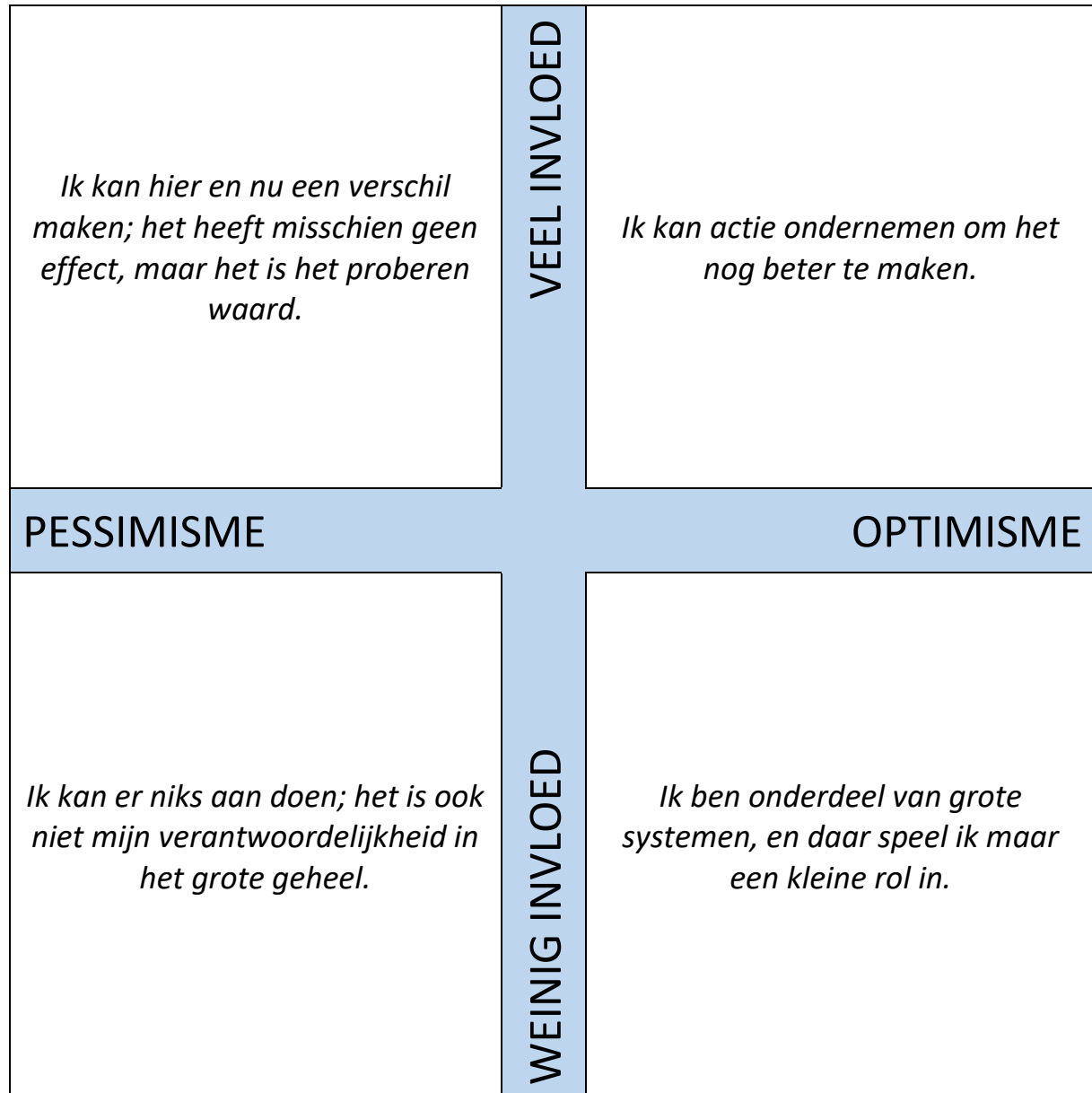
STAP!

Uitvoering stap 2

En dan verder:

De volgende vraag is hoeveel invloed jij persoonlijk denkt te hebben op hoe de ontwikkeling van de wereld in de komende 20 jaar verloopt.

Op het scherm komt nu de tweede (verticale) lijn erbij met de vier verschillende teksten:

In het schema komen nu vier mogelijkheden, waarvan er maar twee voor jou gelden, want je staat al ergens op de horizontale pessimisme-optimisme-lijn.

Als ik zo meteen 'stap!' zeg verplaats je je loodrecht naar voor of naar achter.

Denk je dat je weinig of geen invloed hebt, stap dan naar achter - hoe minder invloed, hoe verder.

Denk je dat je enige of veel invloed hebt, stap dan naar voren - hoe meer invloed, hoe verder.

STAP!

Als er nog leerlingen op een van de lijnen staan kun je die uitnodigen toch een *kleine* stap te zetten.

Leerlingen moeten nu een minuut of drie de tijd krijgen om te bedenken (in stilte verwoorden) hoe ze aan hun keuze komen. Dat kan een gevoel zijn, maar argumenten zouden er ook bij moeten komen.

Bespreking en reflectie

Je kunt nu afhankelijk van het aantal leerlingen en de groepsdynamiek kiezen voor een centraal geleid gesprek of duo-gesprekken tussen leerlingen onderling.

Centraal:

Vraag telkens twee leerlingen midden in een kwadrant uit te leggen waarom ze daar staan; begin rechtsonder (optimist + weinig invloed) en ga met de klok mee.

Vraag leerlingen die helemaal rechtsboven staan: Hoe dan?

Tot slot kun je ze uitnodigen eventueel een (iets) ander standpunt (letterlijk) in te nemen op grond van de dingen die ze van anderen gehoord hebben. Als dat gebeurt, vraag dan de 'beweeg-reden'.

Duo's:

Laat leerlingen iemand uit een ander kwadrant (het diagonaal tegenoverliggende?) kiezen om de argumenten en gevoelens uit te wisselen. Als de aantallen ongelijk verdeeld zijn even sturen.

Na drie minuten weer even een ander.

Daarna hoeven ze niet meer op hun oude plek, maar je vraagt wie ergens anders zou gaan staan en waarom.

Je kunt ook nog de algemene vraag stellen in hoeverre huidig milieubewust gedrag een rol speelt bij hun keuzes hier.

Ruimtegebrek > online alternatief?

In de oorspronkelijke instructie (zie hieronder bij Bronnen) wordt ook genoemd dat het hele gebeuren online kan, via Mural (<https://www.mural.co/>) of Miro (<https://miro.com/>).

Dat is wellicht te overwegen in een situatie waarbij er niet de fysieke ruimte is om het aan te pakken zoals hierboven beschreven; de standpunten kunnen dan geprojecteerd worden en de discussie kan dan alsnog 'live'.

Bronnen

<https://stichtingtechnotrend.nl/dag-van-de-duurzaamheid-onderwijs-lesplan-transformation-through-imagination>

Deze instructie is een bewerking van: *Lesplan: Polak methode*, te vinden op

<https://stichtingtechnotrend.nl/sites/default/files/inline-files/TTI%20lesplan%20Polak%20methode.pdf>

Bij de bewerking is gebruik gemaakt van

Hayward, P & Candy, S. (2017). The Polak game – or where do you stand? *Journal of Futures Studies* 22(2): 5–14

[01ThePolakGame.pdf \(jfsdigital.org\)](#)

Bewerking door Gee van Duin

NIBI-onderwijsconferentie november 2022

optimisme

pessimisme

veel involved

weinig involved